

5. Топоров В. Н. К реконструкции индоевропейского ритуала и ритуально-поэтических формул (на материале заговоров) / Владимир Николаевич Топоров // Труды по знаковым системам : уч. зап. Тартусск. ун-та. – Тарту : Изд-во Тартусск. ун-та, 1969. – Т. 4. – Вып. 276. – С. 24–58.

6. Федь І. Антропологічний підхід у дослідженні проблеми великого степу України, 2008. [Електронний ресурс] – Режим доступу : http://experts.in.ua/baza/analitic/index.php?ELEMENT_ID=28793

Список довідникової літератури:

1–ЕСУМ: Етимологічний словник української мови : В 7 т. / АН УРСР. Ін-т мовознавства ім. О. О. Потебні ; [редкол. О. С. Мельничук (головний ред.) та ін.]. – К. : Наукова думка.

Т. 1 : А–Г / [укл. : Р. В. Болдирев та ін.]. – 1982. – 632 с.

Т. 2 : Д–Копці / [укл. : Н. С. Родзевич та ін.]. – 1985. – 572 с.

Т. 3 : Кора–М / [укл. : Р. В. Болдирев та ін.]. – 1989. – 552 с.

Т. 5 : Р–Т / [укл. : Р. В. Болдирев та ін.]. – 2006. – 704 с.

2–СРЯ: Современный русский язык / Н. М. Шанский, В. В. Иванов. – М. : Русский язык, 1987. – Ч. 1. – С. 36–37.

3–СУЛМ: Словник української літературної мови ; [за ред. А. П. Грищенка]. – К. : Вища школа, 1993. – С. 146.

4–ОЕД: Online Etymology Dictionary. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.etymonline.com/index.php?search>

Список джерел ілюстративного матеріалу:

Огієнко : Огієнко І. І. (митрополит Іларіон). Дохристиянські вірування українського народу / І. І. Огієнко. – К. : Обереги, 1992. – 172 с.

Ой, на горі : Ой, на горі тай жінці жнуть / Українська народна пісня. [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://www.pisni.org.ua/songs/529040.html>

УДК 81'243

Н. В. Дячук,

Житомирський державний університет імені Івана Франка, м. Житомир

РЕАЛІЇ МОВЛЕННЕВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПСИХОЛІНГВІСТИЧНИЙ ПІДХІД

У статті висвітлено уявлення про мовленнєву діяльність у психолінгвістиці. Розглянуто мовленнєву діяльність як активний, цілеспрямований процес створення та сприйняття висловлювань, що здійснюється за допомогою мовних засобів під час взаємодії людей у різних мовленнєвих ситуаціях. Зазначено, що являється предметом, засобом, способом, продуктом та результатом мовленнєвої діяльності. Представлено структуру мовленнєвої діяльності та відмічено її характеристики. Проаналізовано побудову мовленнєвої діяльності та представлено чіткий аналіз кожної з фаз.

Ключові слова: мовленнєва діяльність, мова, мовлення, висловлювання, мовленнєво-мисленнєва діяльність, текст.

THE SPEECH ACTIVITY REALIA: PSYCHOLINGUISTIC APPROACH

The speech activity conception from the psycholinguistic point of view has been highlighted. The speech activity is said to be an active purposeful process of utterance production and comprehension realized through the linguistic means in different communicative speech situations. The subject, the means, the way of realization, the product and the result of the speech activity have been mentioned. A thought is the subject of the speech activity, a language is the means of speech activity, speech is the way of realization of the speech activity, an utterance is the product of the speech activity and understanding or misunderstanding of an author's thoughts is the result of the speech activity. The structure of the speech activity and its characteristics has been outlined. The detailed analysis of every speech activity phase has been represented.

Key words: speech activity, language, speech, utterance, speech-and-thinking activity, text.

РЕАЛИИ РЕЧЕВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ: ПСИХОЛИНГВИСТИЧЕСКИЙ ПОДХОД

В статье обсуждаются представления о речевой деятельности в психолингвистике. Рассмотрено речевую деятельность как активный, целенаправленный процесс создания и восприятия высказываний с помощью языковых средств при взаимодействии людей в разных речевых ситуациях. Отмечено предмет, средства, способ, продукт, результат речевой деятельности. Показана структура речевой деятельности и ее характеристики. Проанализировано построение речевой деятельности и представлен четкий анализ каждой из фаз.

Ключевые слова: речевая деятельность, язык, речь, высказывание, речемыслительная деятельность, текст.

Основним предметом психолінгвістичних досліджень є мовленнєва діяльність як специфічно людський вид діяльності, її психологічний зміст, структура, способи та форми реалізації, функції. Іншим важливим предметом вивчення психолінгвістики є мова як основний засіб здійснення мовленнєвої та мовленнєво-мисленнєвої діяльності. Нарешті, третім предметом дослідження психолінгвістики є мовлення як засіб реалізації мовленнєвої діяльності [8; 13].

Мовленнєва діяльність – це активний, цілеспрямований процес створення та сприйняття висловлювань, що здійснюється за допомогою мовних засобів під час взаємодії людей у різних мовленнєвих ситуаціях. Предметом мовленнєвої діяльності є думка, засобом – мова, способом – мовлення, продуктом – висловлювання (текст), результатом – розуміння або нерозуміння думок автора. Структура діяльності включає в себе мотив, ціль, дії та операції як засоби виконання дій. Окрім цього, до структури належать особистісні настановлення та результати (продукти) діяльності [10, с. 25].

Мовленнєва діяльність має свої чітко виражені характеристики: 1) *предметність* діяльності (спрямованість на той чи інший предмет); 2) *ціленаправленість* діяльності, яка означає, що будь-який акт діяльності характеризується кінцевою ціллю, досягнення якої заздалегідь планується виконавцем; 3) *мотивованість* мовленнєвої діяльності, яка визначається тим фактом, що насправді акт будь-якої діяльності підштовхується одночасно декількома мотивами, які згодом стають одним цілим; 4) *ієрархічна (вертикальна) організація* діяльності, яка включає ієрархічну організацію її одиниць – мовленнєвих дій і мовленнєвих операцій; 5) *фазна організація* мовленнєвої діяльності [9].

Початкові уявлення про мовленнєву діяльність у психолінгвістиці потрібно розуміти як розвиток мовної діяльності, оскільки мова слугує основним засобом мовленнєвої діяльності та являє собою її невід'ємну складову. Розуміння мови як основного засобу спілкування дає змогу говорити про безпосередній зв'язок свідомості та мови, адже мова, як і свідомість, виникає через необхідність у спілкуванні. За Л. С. Виготським, мова слугує, насамперед, засобом соціального спілкування, засобом висловлювання та розуміння. Її розглядають як систему суспільно вироблених засобів для реалізації діяльності спілкування, форму практичного застосування в процесі передачі почуттів, думок тощо [1].

Окремою особливістю мови є її неоднорідність. В. Гумбольдт писав, що потрібно абстрагуватися від твердження, що мова функціонує лише для позначення предметів та для спілкування, і, навпаки, звернути велику увагу на її тісний зв'язок із внутрішньою, духовною діяльністю та на злиття цих двох процесів [3, с. 93].

Мовленнєва діяльність характеризується цілою низкою характеристик, таких, як: а) структурована організація (зовнішня і внутрішня організація), яка включає в себе фазову побудову та операційну структуру; б) предметний (психологічний зміст); в) єдність зовнішньої та внутрішньої сторін; г) єдність змісту та форми реалізації цієї діяльності. Крім того, мовленнєва діяльність особистою зумовлена складною взаємодією функціонування таких процесів, як увага, сприйняття, мислення, пам'ять, які виконують роль загальнофункціональних психологічних механізмів даної діяльності.

Відповідно до основних положень психолінгвістичної теорії, мовленнєва діяльність включає в себе: 1) потребу, мотив, ціль, задум, настановлення, знання (мовні, в першу чергу, та культурологічні); 2) багатосторонній аналіз ситуації, в якій відбувається сам процес діяльності; 3) прийняття рішення здійснення або нездійснення діяльності та вибір оптимальних для даної ситуації засобів здійснення діяльності; 4) планування діяльності та передбачення її подальшого результату; 5) виконання потрібних дій та операцій; 6) постійний контроль за діяльністю та її корекція (якщо необхідно); 7) кінцеве злиття діяльності з її ціллю.

Мовленнєва діяльність характеризується своєю фазовою побудовою. Найдоцільнішим прийнято вважати твердження І. О. Зимньої щодо трифазності будь-якої людської діяльності, зокрема і мовленнєвої. Зміст трифазності розкривають спонукально-мотиваційна, орієнтовно-дослідницька та виконавча фази [4, с. 130].

Першу фазу мовленнєвої діяльності розглядають у зв'язку з механізмом мотивації, який є початковим механізмом. Ця фаза реалізується тісною взаємодією потреб, мотивів та цілі як майбутнього результату. Необхідно зазначити, що поняття діяльності обов'язково пов'язане з поняттям мотиву. Діяльність без мотиву неможлива. Усе ж основним збудником діяльності є потреба, необхідність у чомусь.

Потреба може повністю проявити себе тільки в предметі діяльності. Спочатку потреба має неусвідомлений характер або не зовсім усвідомлений характер свого існування. Але коли потреба в процесі свого розвитку зв'язується з предметом мовлення та цілями мовленнєвої діяльності, вона трансформується, перетворюючись у мотив. Оскільки потреба знаходить у предметі свою визначеність, цей предмет стає тим, що провокає діяльність, тобто її мотивом.

Усе ж про мотив мовленнєвої діяльності треба зауважувати з певними застереженнями. Людина реалізує мовленнєву діяльність не з метою здійснення процесу говоріння чи письма, а з ціллю щось повідомити, вплинути на когось чи щось. В цьому разі мовлення не являє собою самоціль, іншими словами, властивості мовленнєвого мотиву прості висловлювання не мають. Власне кажучи, мотив мовлення закладений не в самій сфері мовленнєвої діяльності, а діяльності більш високого рівня – комунікативній діяльності.

Отже, джерелом мовленнєвої діяльності є комунікативно-пізнавальна потреба. Ця потреба, реалізуючи себе в предметі мовленнєвої діяльності, яким є думка, і стає внутрішнім комунікативно-пізнавальним мотивом цієї діяльності.

Отже, мотиваційно-спонукальна фаза та її мотив визначають внутрішню структуру діяльності. Важливою складовою першої фази мовленнєвої діяльності потрібно вважати мовленнєву інтенцію, яка, зі свого боку, відіграє визначальну роль у перетворенні потреби в стійкий мотив мовлення. І. О. Зимня визначає мовленнєву інтенцію як спрямованість свідомості, волі та емоцій суб'єкта мовленнєвої діяльності на реалізацію цієї діяльності [7, с. 88].

Друга фаза діяльності спрямована на розгляд умов діяльності, виділення предмета діяльності, вивчення його властивостей, вибір та організацію знарядь, засобів і способів для здійснення діяльності. Перший компонент цієї фази передбачає чітке визначення цілей мовленнєвого спілкування або особистої індивідуальної мовленнєво-мисленнєвої діяльності, а також точне усвідомлення предмета мовленнєвої діяльності.

Наступний компонент цієї фази базується на реалізації визначальних розумових дій планування та програмування мовленнєвих висловлювань – усвідомлення мовленнєвих дій у рамках мовленнєвої діяльності. Тут важливий чіткий розподіл основних інтелектуальних операцій, які обслуговують мовленнєвий процес. Інакше кажучи, на цьому етапі особистість повинна зорієнтуватися в ситуації спілкування, визначити її особливості, тим самим накресливши стиль майбутнього продукту мовленнєвої діяльності. Окрім цього, варто осмислити тему та основну думку свого висловлювання, тобто можна стверджувати, що саме на цій стадії реалізується відбір засобів і способів формування та формулювання власної або чужої думки в процесі мовленнєвого спілкування.

На зазначеному етапі відбувається осмислення змісту подальшого висловлювання, відбір мікротем і послідовність їх реалізації. Результатом цього етапу стає складання плану (письмового чи усного).

Створення плану означає складання загальної програми майбутніх дій, тобто накреслення шляхів і способів дій. Зовнішні, розумові дії впливають із внутрішніх. Зі свого боку, програмування діяльності означає реформування вже створеного плану в програму діяльності на основі його подальшої конкретизації та деталізації, у процесі якого етапи діяльності співвідносяться зі способом, засобами та умовами реалізації діяльності [2, с. 215]. Отже, цю фазу можна назвати фазою планування, програмування та внутрішньої мовної організації мовленнєвої діяльності.

Остання фаза діяльності передбачає реалізацію плану у внутрішню мову за допомогою мовних засобів, використання яких підпорядковується темі, думці та стилю висловлювання. Крім того, виконавча фаза містить у собі етап контролю. Він полягає в порівнянні продукту, результату мовленнєвої діяльності (дії) з її мотивом (ціллю) [6, с. 67].

Отже, характеризуючи структурний зміст мовленнєвої діяльності, зазначимо, що кожен поодинокий акт діяльності розпочинається мотивом і планом та завершується результатом, досягненням намірів, які були задані на початку, основу ж діяльності становить динамічна система конкретних дій та операцій, спрямованих на її досягнення.

Не менш важливою стороною мовленнєвої діяльності є її предметний або психологічний зміст. Він визначається умовами діяльності, які включають у себе предмет діяльності, продукт та її результат. Найбільш вагомим елементом психологічного змісту мовленнєвої діяльності є її предмет. Його, без сумніву, можна назвати основною складовою, оскільки він, по суті, визначає сам характер діяльності, зокрема, її ціль, вид, форму реалізації тощо. Саме в предметі реалізується мотив діяльності. Предметом мовленнєвої діяльності, як відомо, є думка як форма відображення предметів і явищ реальної дійсності [5]. Якщо предметом мовленнєвої діяльності слугує думка, то засобом існування, формування й вираження тієї чи іншої думки є мова або мовна система.

Особливістю мовленнєвої діяльності можна вважати специфічний характер її знарядь, роль яких виконують знаки мови, що й вирізняє цю діяльність з-поміж інших видів діяльності. Мова – система знаків, котрі функціонують як засоби спілкування й знаряддя думки.

Досить значущим елементом предметного змісту діяльності слугує її продукт. Саме в продукті діяльності вона матеріалізується та втілюється в життя. У психолінгвістиці, замість терміна продукт може функціонувати поняття мовленнєве

висловлювання. Оскільки термін мовленнєве висловлювання – досить широковживане поняття в психолінгвістиці, то варто зазначити, що в цьому контексті воно визначається як мовленнєве висловлювання в готовому, закінченому вигляді.

Продуктом говоріння та письма є висловлювання (текст). Якщо продуктом мовленнєвої діяльності говоріння (письма) є повне, розгорнуте висловлювання (текст), то мовленнєвими діями, які задіяні у створенні цього продукту, є фрази, тобто окремі висловлювання у вигляді відносно закінчених комунікативних смислових одиниць. В тексті ж об'єктивується вся сукупність психологічних умов діяльності та індивідуально-психологічні особливості її суб'єкта [6, с. 65].

Наступною вагомим ланкою психологічного змісту діяльності є її результат. Результатом рецептивних видів діяльності (слухання, читання) представляється розуміння смислового змісту мовленнєвого висловлювання і відповідно подальше говоріння або ж будь-яка інша немовленнєва діяльність іншого учасника мовленнєвого спілкування. Результатом продуктивних видів діяльності (говоріння, письма) є характер сприйняття мовлення іншими людьми [5].

Ще однією характерною особливістю мовленнєвої діяльності є єдність її внутрішнього та зовнішнього планів. Зовнішню сторону можна назвати виконавчою, оскільки вона реалізує саму діяльність, а внутрішня сторона зовнішню невидима. Внутрішню частину діяльності називають інтегруючою, вона здійснює організацію, планування та програмування діяльності. Як внутрішню сторону діяльності розглядають ті психічні стани та функції, завдяки яким вона реалізується. Це потреби та емоції, мислення й пам'ять, сприйняття та увага.

Особливою рисою мовленнєвої діяльності, яка надає їй статусу специфічної та суттєво відрізняє від інших видів діяльності, є її біполярність. Це такий вид діяльності, у процесі якого завжди задіяні два суб'єкти, перший із яких той, який говорить або пише, інший – той, хто слухає або читає. В односторонньому порядку мовленнєва діяльність не є нормативною. Перший суб'єкт мовленнєвої діяльності в психолінгвістиці називають передавачем або агентом, другий – приймачем або реципієнтом. Суб'єктом мовленнєвої діяльності того, хто говорить, є той, хто слухає, а суб'єктом мовленнєвої діяльності того, хто пише, є той, хто читає. Важливо, що другий суб'єкт під час мовленнєвої діяльності проявляє таку ж сильну активність, як і перший. Його активність інтерпретується як внутрішня психічна (інтелектуальна) активність [4]. Це не дивно, оскільки завдання, котрі стоять перед тим, хто слухає або читає, а саме повноцінне відтворення та ретельний аналіз отриманої інформації та відповідна інтелектуальна діяльність у вигляді умовиводу з приводу почутого чи прочитаного, потребує повної мобілізації психічної (інтелектуальної) діяльності реципієнта.

Отже, мовленнєву діяльність можна назвати деякою мірою інтелектуальною діяльністю. Це, передовсім, пояснюється природою предмета мовленнєвої діяльності та її основних цілей. Адекватне відтворення предмета в мовленні обов'язково передбачає об'єктивний аналіз відтворюваного, використання всіх основних розумових дій та операцій, включаючи аналіз і синтез.

Не менш важливе завдання мовленнєвої діяльності полягає в адекватному відтворенні певного розумового змісту за допомогою системи знаків мови та невербальних знаків, що, зі свого боку, потребує свідомого відбору та цілеспрямованого використання даних засобами мовленнєвої комунікації та їх раціональне застосування. Названі завдання також належать до числа інтелектуальних дій та операцій [11, с. 71].

Специфікою мовленнєвої діяльності є те, що вона має два основних способи реалізації. Вона може виражатися у формі мовленнєвої комунікації, мовленнєвого спілкування, чи у формі індивідуальної внутрішньої мовленнєвої діяльності, яка виражається через внутрішню мову. Останній спосіб реалізації напрям пов'язаний із психічним процесом мислення і всією інтелектуальною діяльністю загалом. Виходячи з цього, мовленнєву діяльність можна, деякою мірою назвати своєрідною діалектичною єдністю мислення та мовлення (як процес створення та сприйняття мовленнєвих висловлювань [12, с. 53] і відповідно інтерпретувати її як мовленнєво-мислительну діяльність.

Серед визначних рис мовленнєвої діяльності, яка відрізняє її від інших видів діяльності, варто відзначити характер її знарядь, ролі яких виконують знаки мови. Завдяки мові як цілісній системі знаків здійснюється взаємодія людей у процесі пізнання світу, у процесі спільної трудової та будь-якої іншої суспільної діяльності. У зв'язку з цим мовленнєву діяльність у психолінгвістиці визначають як мовну діяльність як процес використання мови для спілкування [15, с. 23]. Такої думки дотримується представник американської школи психолінгвістики Дж. Міллер, який стверджує, що мовленнєва діяльність в основному являє собою операційну мовну діяльність. Оскільки основними одиницями мови в мовленнєвій діяльності є знаки мови, то мовленнєву діяльність можна назвати й знаковою діяльністю [14, с. 11].

Усі згадані вище характеристики мовленнєвої діяльності дають змогу по-новому подивитися на неї. Зокрема, мовленнєва діяльність – це не просто мовленнєва активність, не просто мовленнєва практика, навіть не мовлення, не акт, не процес індивідуального користування мовою і не спілкування загалом. Це абсолютно особливий структурний і змістовий феномен, який визначає характер взаємодії людей у процесі їхнього мовленнєвого спілкування. Інакше кажучи, мовленнєва діяльність виконує функцію цілеспрямованого, мотивованого, активного, живого процесу прийому або відтворення повідомлення, організованого засобами (мовою) і способом (мовленням) формування та формулювання думки під час спілкування людей.

Отже, мовленнєва діяльність являє собою основний та універсальний засіб спілкування між людьми в людському середовищі, є основним засобом комунікації. Завдяки мовленнєвій діяльності особистість набуває суспільно-історичного досвіду. Крім цього, мовленнєва діяльність – основний засіб пізнання людиною навколишнього світу, обов'язкова умова пізнавальної діяльності будь-якої особистості. Нарешті, мовленнєва діяльність відіграє суттєву роль у всій психічній інтелектуальній діяльності людини, беручи участь у процесах пізнання, творчості та в всіх видах мислення.

Література

1. Выготский Л. С. Проблемы общей психологии. Мышление и речь : [собр. соч. в 6-ти т.] / Л. С. Выготский. – М. : Педагогика, 1982. – Т. 2. – 361 с.
2. Гальперин П. Я. Введение в психологию : [учебное пособие для вузов] / П. Я. Гальперин. – [2-е изд.]. – М. : «Книжный дом «Университет», 2000. – 336 с.
3. Гумбольдт В. О различии строения человеческих языков и его влияния на духовное развитие человеческого рода / В. Гумбольдт. – М., 1964. – Ч. 1. – С. 85–105.
4. Зимняя И. А. Лингвопсихология речевой деятельности / И. А. Зимняя. – Воронеж : НПО «МОДЭК», 2001. – 432 с.
5. Зимняя И. А. Психолінгвістическі аспекти обучения говорению на иностранном языке : книга для учителя [2-е изд.] / И. А. Зимняя. – М. : Просвещение, 1985. – 160 с.
6. Зимняя И. А. Речевая деятельность и психология речи / И. А. Зимняя // Основы теории речевой деятельности / [отв. ред. А. А. Леонтьев]. – М. : Наука, 1974. – С. 64–72.
7. Зимняя И. А. Функциональная психологическая схема формирования и формулирования мысли посредством языка / И. А. Зимняя // Исследования речевой мышления в психолінгвістике. – М., 1985. – С. 85–99.

8. Ковшиков В. А. Психолінгвістика. Теория речевой деятельности / В. А. Ковшиков, В. П. Глухов. – М. : АСТ: Астрель, 2007. – 318 с.
9. Леонтьев А. А. Основы психолінгвістики / А. А. Леонтьев. – [изд. 3-е]. – М. : Смысл, 2003. – 287 с.
10. Леонтьев А. А. Речевая деятельность // Основы теории речевой деятельности / [отв. ред. А. А. Леонтьев]. – М. : Наука, 1974. – С. 21–28.
11. Слобин Д. Психолінгвістика / Д. Слобин, Дж. Грин. – [под общ. ред. А. А. Леонтьева / изд. 2-е]. – М., 2003. – С. 70–72.
12. Ушакова Т. Н. Психолінгвістика / Т. Н. Ушакова // Психология. – Спб., 2000. – С. 53–54.
13. Dyachuk N. The Comparative Analysis of the Operational Unit Peculiarities of the Creative Potential Realization of Literary Texts Translators and Future Translators / N. Dyachuk // Scientific letters of academic society of Michal Baludansky. – Košice : Technological University of Košice. – Volume 1. – No 4/ 2013. – P. 167–170.
14. Miller G. A. The place of language in a scientific psychology / G. A. Miller // Psychological Science. – 1990. – V. 1. – P. 10–12.
15. Steinberg D. D. Psycholinguistics: Language. Mind and World / D. D. Steinberg, N. Hiroshi, P. A. David // Longman Linguistics Library, 2001. – P. 23.

УДК 811.133.1'255.4

В. Г. Куликова,

Національний технічний університет України «Київський політехнічний інститут», м. Київ

ТРУДНОЩІ ПЕРЕКЛАДУ ФРАНЦУЗЬКИХ МЕДИЧНИХ ТЕРМІНІВ-ЕПОНІМІВ: КУЛЬТУРОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Статтю присвячено дослідженню французьких медичних термінів-епонімів з позицій культурологічного підходу. Зокрема у роботі висвітлюються труднощі перекладу медичних термінів українською мовою і встановлюються шляхи та способи їх подолання.

Ключові слова: медичний термін, термін-епонім, культурологічний аспект, труднощі перекладу, французька мова, українська мова.

TRANSLATION DIFFICULTIES OF FRENCH MEDICAL EPONYMS: CULTURAL APPROACH

This paper is focused on the investigation of linguistic and cultural peculiarities of French medical eponyms terms. In particular the article determines the difficulties and ways of its translation into Ukrainian language. The eponyms terms take a significant place among medical terms. Their titles, due to various cultural conditions for the French and Ukrainian medical science development, contain the names of scientists, researchers, doctors, etc... The eponyms terms study allows to identify the evolution of clinical disciplines, diseases, diagnosis process. However, the use of eponyms in medical texts is exposed to some effect of cultural and national specificity. Such impact represents a considerable difficulty of translation. The analysis of this group of terms has shown that the large number of their synonyms, the use of different names in identical terms, or the use of the scientist name in one of the languages, forces the translator to resort to extralinguistic search: determination of the term origin, of a researcher professional activity, etc.

The article also revealed that translation difficulties of eponyms terms related to differences in the Ukrainian and French classification, medical nomenclature system, research methodology, etc. These differences necessitate to apply the various transformations with the view of medical terminology adequate translation such as concretization, generalization, modulation and descriptive translation.

Key words: medical term, eponym term, the difficulties of translation, cultural approach, the French language, Ukrainian.

ТРУДНОСТИ ПЕРЕВОДА ФРАНЦУЗСКИХ МЕДИЦИНСКИХ ТЕРМИНОВ-ЭПОНИМОВ: КУЛЬТУРОЛОГИЧЕСКИЙ АСПЕКТ

Статья посвящена исследованию французских медицинских терминов эпонимов с позиций культурологического подхода. В частности, в работе освещаются трудности перевода медицинских терминов на украинский язык и устанавливаются пути и способы их преодоления.

Ключевые слова: медицинский термин, термин-эпоним, трудности перевода, культурологический аспект, французский язык, украинский язык.

Сучасна лінгвістика характеризується стрімким зростанням інтересу до медичної термінології, зокрема, важливе місце займають проблеми перекладу у галузі медицини. Медична термінологічна лексика як складова мовної системи постійно змінюється за рахунок появи нових лексем та змін у структурі, її інтенсивний розвиток зумовлює виникнення нових термінів, наповнює новим змістом уже існуючі, а отже їх вивчення з позиції лінгвокультурології і перекладу і визначає **актуальність** даного дослідження.

Значне місце серед медичних термінів займають терміни-епоніми, в назві яких в силу різних культурологічних умов розвитку французької та української медичної науки закарбовані імена вчених, дослідників, лікарів, тощо. То ж **метою** статті є встановлення лінгвокультурологічних особливостей французьких термінів-епонімів та виявлення труднощів їх перекладу українською мовою.

Мова, як основа людського буття, пов'язана з усіма проявами життя окремого індивіда і мовної спільноти в цілому [1, с. 77]. Особливості національної культури проявляються також і в наукових текстах, в яких можуть відбиватися особливості мовної картини світу: «вчені теж почасти невільники своєї національної свідомості, в тому числі і своєї національної мови» [4, с. 67].

Інформація, що містить слово-термін, може інформувати про сам факт існування відповідних реалій, про джерела їх появи, а також про рівень розвитку культури народу. Вивчення етимології терміна дозволяє визначити час і місце його появи, встановити процес утворення терміна, розкрити взаємодію зовнішніх і внутрішніх мовних факторів [2, с. 80].

Однією з особливостей медичної термінології є її постійний розвиток: з'являються нові або ж багатозначні, синонімічні, антонімічні терміни, витісняються застарілі терміни, додаються одне або два імені до вже існуючого терміну-епоніма. Усі ці процеси залежать і від світогляду носіїв мови, і від їхнього лінгвокультурного середовища. Так, у медичних текстах одне і те ж поняття може належати до синонімічного ряду термінів, що мають однакове значення, або позначатися різними термінами-епонімами залежно від культурної специфіки окремих регіонів, наприклад: *maladie de Bourneville* – *maladie de Bourneville-Brissaud* – *phacomatose de Bourneville*; *хвороба Бурневілья* – *хвороба Бурневілья-Бриссо* – *факоматоз Бурневілья* – *хвороба Бурневілья Пелациці*.